

የብሔረሰብ ሥልጣን ማረጋገጥ

ԵՐԱՅՐԱՆ. Ա. Կարինայի Պրաշին Հնա աշխարհ չարարե-
լաւ ինչոք, Պրաշին իմիսն մէկ ժամանակսն աւագիւրջ, Ե. Կարին-
ա Պաշտարայի իմիսն. — Հնա արարիկսն իմիսն
ԳՐԱԳԻԷ. Սէնիէ Բաշայի ու Քանդակի թարգմանաւ
Բնոյն թղթիւնք
ԵՆԳՐԱՅԻՆ. Պրաշինայի մէկ ժամանակսն արարեալն ու ոյ-
րէրք իմ Չարարիկսն. — Կարինէյ
ՕՍԹԵՆԵՆԸ ՏԵՐՈՒԹԻՒԹԵՆ. Մարտարայի, Ղարաթայի ու
Պարթաւիկի թղթեր
ՈՒՍԽՈՒՄԵՆԿԵՆՔ. ԳՐԱԳԻՏԵԿԵՆ. Վրժանարարն ԻՆ-
ձնէյ Մայի կարկուտք. Ը.
ԵՐԱՆԵՍԵԿԵՆ. Եւտարայի մեծմարտա կայսեր առ աշխո-
յաւ թղթիւնք
ԲԵՐԴՅԱՆԿԵՆՔ.

ԱՌԱՏՐԻԱ

ՊԵՆՆԻՆԻ ԼՈՒՆԱՅԻՆ ԲԱՆԻՆԻՆԵՐ

ԼՐԵՂ-ԲԱՅԵՍ երեսնան ու իննեկորդ խնուշն մէջ
Համուստօրն յիշեցնէր Պաշ կոմսին Անպատմիւրի
13ին զերմանական տէրութեանց չափ առտորիական
երեսփոխաններուն տուած շրջաբերական թուղթը,
ու անոր պարունակած իմաստը: Պրաշխկառափարու-
թիւնն աս երկայն շրջաբերականն թղթին պատաս-
խանը չուշացուց, բայց այնպիսի եղանակաւ մը գրած
էր, որ է՝ թէ միայն առտորիական քաղաքականաւ-
թեան ընթացքին առջեւ, ր որդեկքներ դնելու, զի-
ւարտութիւնները յայտնի կը յուշենէր, այլ նաեւ
առտորիական շրջաբերականին շատ անկ հրապար-
սուածոր ծոռ իմանալով, ծոռ մեկնութիւնն մ'ալ
տուած էր: Պաշ կոմսն աս պատասխանագիրն ու-
նեղէն հարցը: Անպատմիւրի 30ին նորէն երկայն շր-
ջաբերական մը գրեց, որուն մէջ Պաշն տուած
ծռն մեկնութիւնները մեկկի մեկկի ուղղելէն ետք
առտորիական կառափարութեան տրեւելեան ինդիւրն
մէջ բռնկուեալ ընթացքը բացայայտ բոլոր զերմանա-
կան տէրութեանց առջեւ կը դնէր, եւ այնպէս տղ-
կը յուշենէր, որ թէ՛ Պաշն իրեն ընթացքին շո-
րին արդէրներ դնելու, բայց՝ ինչն առանձին՝ առանց
անոր միաբանութեանը պէտքը գործէ: Ըս շրջաբե-
րանոր ընդհանրացէս ծանր էր, քիչ մ'ալ ապա-
նախան ոճով գրուած էր, որն որ բոլոր Գերմանիայի
մէջ մեծ տպուկութիւն ունեցաւ: Լրտորներուն
անձեմութիւնը միգի թուր չիտար այնպիսի ընդա-
նախ իշխանի գրուած թուղթ մը հրատարակելու:
Բայց կը փախանար Պաշ կոմսին նշն շրջաբե-
րական թղթին հետ մեկտեղ՝ Պերդինի առաքիական
ղեկաւնին գրած մտածական թուղթը հրատարու-
կելու, որն որ բաւական լուսաւորութիւն կրնայ տալ
երկու տէրութեանց քաղաքականութեան վրայ:

[illegible]

Բախեալ ասից պաշտօնախօսութեան ժողով պատե-
րացման տեղի վրայ հետ ունեցած յարաբերու-
թիւններու տեսակետով հետևեալ ծանօթութիւն-
ներն ալ կ'աւելցնենք:

Կիսաւորարտը երկու նիւթ ին, որոնք Պէրլի-
նէն շատ կտր քիչ բացայայտ եղանակաւ մնալի կը
խնայուին: Այլ կարծուի որ մենք Գոնուսեան իշխա-

Նու թիվները՝ Ցաղկաց ու աննյոց դաշնակցաց Ռուսաստանի դեմ՝ ընկյուռ յարմարեցրեալսն պրոպոզիցիաները՝ թեանցը գիմաղլոյիսի զոցենը, եւ մեղմե խաւառմէ՛լ ուղտի որ՝ քանի որ Ռուսաստան մեր վրայ չկայր ձախիր, մերի ալ մեր կողմանէ յարմարման ձեռք չպարնէր։

Թե՛ մէկ եւ. թե՛ մեկալ մասածախիներ մեր գրեթէ
Հեռ առններէն չմիաբանիր: Պենք էլ կործնէր ոչ
չենք կրնար իշխանութեանց մէջ պատերազմող աւ-
րուխտանց գործողութիւններն արգելել, եւ ամե-
նուին դէպքի մը մէջ ալ չենք կրնար մեր ներկա
ղինեալ սոցաւոյ գիւրքէն պատերազմին ժամանակու-
թեանը գրից մէջ մտնելու իրաւունքէն անցնիլ:

Լ'ս ետքն միւս խնիւք վրայ երկայն շնեք խտիր: Եզր-
տնի է որ շնեք կրնաք սպասել որ միշտ հարկաւոր
Էլտմ խաղաղութիւնը ուրիշներուն քանքէն ու պո-
ստիւպակէն ընդունիր, և շնեք կրնաք ալ յունձն
առնալ որ ան ծանր զոհք տեսցս տեսողութեամբ
մի տանկիք, որն որ պայտէսի կրողական ընծացքն
մի յառաջ կու գայ: Միշտն առջինն նկատանաք
մեր բարձրութեանը մեր պատճառները առիւթ էւ
բարդարյալն կ'ուզենք:

Իշխանութիւններէր բաճել՝ միայն երկու ենթա-
դրութեամբ կրնայինք ընել, այսինքն նոյնները զու-
տակաւ դրոշաց ամէն անտակ, յարձախուսէն պահպա-
նելու եւ դաշնաւորէն տէրութեամբ պատերազմին ալ-
գետէ չորսուս հասնել:

Երեկո Կրան Տեա դրած գաշխնդներէս կը Տե-
տեւի, եւ մեր արդէն ի՞նչ Գուշի եւ ի՞նչ տրիշներուն
տեխտումսք Տաստատածնու ու զրուցածնու Տեա
կատարւալ միաբան է: Երբոր իշխանաւ լիւանց պաշ-
պոյտը պահանջեցինք ինչ, որոշակի դաշն գործիք՝ ոչ
նոյնին Տեա այնպիսի պայման մը կապուած պիտի
չըլլայ՝ որն որ մեզմէ կախում չունի: Ըսար վրայ
Ռուստատան ինք ընկալ միտած ցուցուց պարպելու
բայց լեռնամիկէն չհալածուելու ու յորձակում մը
չընդրու. երաշխատրուխիւրն մը պահանջեց: Ըսինք
մենք զպայտեր: Լաթէն Ռուստատան յայտնեց որ
միայն սարնալիտանան պատճառներու համար կ'ու-
ղէ ետ քաշալի եւ ասով կ'ուղէ մը պրծու, պրծ-
որ մեր Տաստատուն որոշումը կրնար յաւալ բերել:
Ըսա պոյմ Ռուստատան իշխանաւ լիւանները մեզի
չլսածնեց: Դոյները իրենց բախտին խնդուց:
Լալպէս մենք ներս մտնոր, որովհետեւ Տան-
կին Տաստատելիքն աշէկինք: Տանկիները կը մտնէն
իրենց պատկազմական դրածու լեռնայն Տանար
Կազդիացիք ու Ընգզիացիք ալ կրնան մտնել իրենց
Գրան Տեա դրած գաշանց գորալիւտայր:

Վստացած մեղքը իրաւունք ունիմք ինքնուրոյն հասկնալ մէջ կենտրոն, բայց առնենքին շնոր կրօնոր ուրիշները թորեւ. Գլխի թշուառի՝ անկէ զուր ճանել, նոյնպէս աւելի եւս շնոր կրօնոր պատեքոյցնոյ աւարակեանց առջին զնէյ թէ հնչ գինուորակիւն եղաւ. առհաւա նոյն երկրից որտի մասեւր. Աստուծոյ մէջ պահպանեալներ մը շնոր կրօնոր լոյնը. Աստուծոյ մեղքը

բռնած ընկալցին դէմ իրուեսցի բողբոյ մը յառաջ
բերելոյս :

Զինվորացի որսորդիլ որ, աս յարաբերութիւնը
քանի մը դժուարութիւններ ալ կը պարտաւորէ,
բայց ասոնք միայն բանակցութեան ճամբով ու բու-
րկանական առաջադիւթեան մը կը բաւանցը սահ-
մանն ուղիղ ճանչնալով կրնան շարժիլ: Արդեաւ աս
եղանակաւ, ու նոյն իսկ իշխանութեանս սեփականե-
լաճին Տաւադ կրնանք ընել՝ որ աս երկիրները որ-
չաքի որ կարելի է նէ պատերազմական դժուար-
ութիւններէ անցայ ին:

Բնիկ էր հետեւի նաււ՝ որ Ապրիլի 20ին դաւանաց արժողութեան Դիտարմամբ՝ չէր կրնար անոր մէջ զանազանութիւն մը դնուիլ, թէ արդեօք իշխանութիւններէն Ռուսի երկիրն փոյլ յարձակում մը — առանց մեր մասնակից ըլլալուն — կրնայ ըլլալ, թէ չէ։ Ինչ որ պայտիսի մէկ յարձակում՝ մը արդէն չէր իրաւունք չունիր, զանկեալ թոյլ տալով նիս իշխանութեան անցած չենք ըլլար։ Բոլոյց Կոստանալ յարձակումը փնտնելու առեւն, իր կողմէնէ Կրուշչովի պիտի չանցնէ, հան կանկ պիտ'որ առնու թէ որ ընգզեր Աւստրիայի հետ զարմուիլ։ Ընոր համար Օլպոն չե գերմանիտիս թէ որ մեր իշխանութեանց մէջ մննելիս զխառըրարար գէրմանական շահին համար եղած էր ճանշխան նէ, պիտիսի կարկի գէպքի մը մէջ, որուն դէմ՝ Երեւել մեր գիրքը մեկ թող չիտար, իրենց օգնու թիւնը խոստանալու եւն։

Չէր բարբարոսեանը կը յանձնուի առ պաշտօնազիրը պտուշաճ առիթի մէջ գործածելու, որդէս զի ամենեւին տարակից չունեցուի որ վերջիցիեալ երկուսիսիցիէրան մէջ՝ մեր որոշած ու յայտնած ճամբաներն էր ոլտի ճկեանքը:

1. *Unpleasantly* . . .

ԴՈՒՆ.
Լս թղթէն յայտնի էր տեսնուի, որ Պրուշ
քաղաքակառուցիչն Առաքելոյ գործունէութիւնը
միշտ ուղիւնքնը գնելու աշխատան է: Եւսոյ ԼՅին
առ ինքիմն պատասխանը Պերլինէն ղէկէննա հասար
է, եւ իշտի որ էր լուրի Լ.Առքիան գոհ ընելու
պատասխանն մը չէ:

Իշտ աս նրա թիւա մը առանկէ կը գրէ. «Աստրիա-
կան Պերլլինի դեպքան» Էսթիւքացն կամեն՝ երէկ
(19ին) կէսօր մէծ տիւա կայսեր քով մասնաւոր ընդ-
առնելով թիւն ունեցաւ եւ գրեթէ ամբողջ ժամ մը
տեւեց: Այսօր (20ին) տղապէս գործող պաշտօ-
նարանին մէջ պաշտօնեկից խորհուրդ մ'եղաւ Սրու-
շի նորագոյն ծանուցադրոյն վրայ, պատասխանը
շատ ոյժով որ լուշանայ: Թէ Պերլլինէն եկած վերլին-
մանուցումները շատ քիչ յարմարաւ թիւն ունին պեր-
մանիպի՝ իր կենաց աս մուհու խնդրոյն մէջ՝ վերջնա-
կան միտարանութեան մը յոյս տալու, չէ ի՞նչ միայն
պարզ չաւանդանէ կտրծ իր՝ չապալ տխրական տառ-
գով թիւն մին է: Ճիշդութեամբը Տեղագետն կը բա-
ցուի, եւ այն սարգիստոսցն, որ մինչեւ Տիւրքա-
նիկա խեղճութեամբ կը ծածկէր, պատահաւ, փառն

